TIETEENTEKIJÄT
THE FINNISH UNION OF UNIVERSITY RESEARCHERS AND TEACHERS

Eduskunnan lakivaliokunnalle 27.1.2021

Asia: HE 226/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain 25 luvun 9 §:n muuttamisesta
https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/HE+226/2020

Tieteentekijöiden liitto (jatkossa liitto) kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä laiksi rikoslain 25 luvun 9 § muuttamisesta.

Liitto katsoo, että työntekijöiden aseman turvaaminen nykyisessä kärjistyneessä yhteiskunnallisessa ilmapiirissä, joka näkyy esimerkiksi tutkijoihin kohdistuvana epäasiallisena kommentointina ja uhkailuna sosiaalisessa mediassa, on erittäin tärkeää. Liitto katsoo, että hallituksen esitys on kannatettava ja tuo lisäturvaa tutkijoille turvaten niin tutkijoiden tosiasiallista sananvapautta kuin tutkimuksen riippumattomuuttakin. Hallituksen esityksessä esitetyt tavoitteet ja esityksessä annetut perustelut ovat oikeansuuntaisia ja niissä on huomioitu nykytilanne realistisesti. On tärkeää, että työtehtävä, kuten tutkimustyö, tutkimuksen alasta riippumatta, on voitava suorittaa ilman asiatonta häirintää tai pelkotiloja aiheuttavaa väkivallalla tai muulla rikoksella uhkaamista.

Tutkimustyön edellytysten turvaaminen on erittäin tärkeää yhteiskunnan kannalta. Tutkijoiden on voitava rohkeasti osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun pelkäämättä tästä heille aiheutuvia asiattomia ja lainvastaisia seuraamuksia. On huolestuttavaa, että yliopistokentällä on raportoitu tutkijoiden haluavan välttää julkisia esiintymisiä tai keskusteluun osallistumista siksi, että he ovat huolissaan omasta turvallisuudestaan. Uhkailu ja häirintä sosiaalisessa mediassa on tyypillisin laittoman uhkauksen muoto tutkimustyötä tekeville. Vastaavasti myös erilaisissa yleisötilaisuuksissa, kuten avoimilla massaluennoilla, tutkijoihin saattaa kohdistua epäasiallista kohtelua ja jopa uhkailua.

Liitto pitää hyvänä, että hallituksen esityksessä on nyt saadun palautteen pohjalta huomioitu taiteellisen työn lisäksi myös tieteellinen työ. Liitto pitää edelleen tärkeänä, että erilaiset ryhmät, kuten apurahatutkijat ja muut ei-työsuhteiset tulevat huomioiduksi ehdotetussa lainsäädännössä.

Liitto pitää hyvänä, että esimerkiksi apurahansaajat on mainittu hallituksen esityksessä ja toivoo, että lakimuutos parantaa aidosti myös ei-työsuhteisten tilannetta.

Hallituksen esityksessä on todettu, että *"Kenellä tahansa on oikeus tehdä poliisille ilmoitus tapahtuneesta rikoksesta. Asianomistajana olevan työntekijän ohella myös työnantajalla on siten nykyisin oikeus tehdä ilmoitus poliisille työntekijään kohdistuneesta laittomasta uhkauksesta. Ilmoitus voidaan tehdä myös ilman asianomistajan eli työntekijän suostumusta."* **Liitto esittää, että ko. kohdassa voitaisiin selvyyden vuoksi nostaa esiin myös tilanteet, joissa esimerkiksi toimeksiantaja voisi tehdä ilmoituksen freelance-toimittajan puolesta ja korkeakoulu tai tutkimuslaitos apurahatutkijan puolesta.**

Esityksen perusteluissa on nyt täsmennetty työtehtävän ja työpaikan sekä julkisen luottamustehtävän määrittelyä palautteen perusteella, mitä liitto pitää hyvänä asiana. Kaiken kaikkiaan liitto pitää tärkeänä, että työntekijäasemassa tai vastaavassa asemassa olevien työtä tekevien asema vahvistuu ja työntekijä saa tukea kohdatessaan häirintää tai epäasiallista menettelyä.

Lisätietoja: edunvalvontajohtaja Mia Weckman, mia.weckman(at)tieteentekijat.fi p. 0207 589 616

Johanna Moisio,
toiminnanjohtaja
Tieteentekijät